

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-81-15>
УДК 338.4

Юдіна О.І.

доктор економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Корнєєв М.В.

доктор економічних наук, професор,
Університет митної справи та фінансів

Стеблюк Н.Ф.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Yudina Olena, Korneyev Maxim, Stebliuk Natalia

University of Customs and Finance

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO MANAGEMENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS ENTERPRISES

У статті розглянуті актуальні питання щодо визначення перспективних напрямів економічного зростання на основі найбільш раціонального та ефективного використання ресурсів підприємств сфери послуг шляхом максимізації рівня ефективності діяльності й мінімізації витрат виробництва. В математичній формі описано закономірності взаємодії економічних показників поточної діяльності підприємств готельно-ресторанної сфери, їх функціональних елементів у вигляді стохастичних залежностей вихідних показників ефективності від вхідних незалежних змінних операційної діяльності. Розроблено методичний інструментарій щодо формування процесу управління економічним розвитком підприємств шляхом встановлення закономірностей взаємовпливу параметрів окремих бізнес-процесів, визначення порядку та структури їх взаємодії, розрахунку прогностичних значень показників ефективності й ресурсомісткості, коефіцієнтів оцінки ступеня впливу факторів витрат ресурсів на рентабельність операційної діяльності. Сформовано методологію аналізу, оцінки і прогнозування динамічного економічного зростання та розвитку резервів ресурсного потенціалу підприємств готельно-ресторанного бізнесу.

Ключові слова: моделювання, управління економічним розвитком, ресурсний потенціал, оцінювальні коефіцієнти, ефективність діяльності, підприємство, готельно-ресторанний бізнес.

Introduction. Economic development largely depends on the rate of economic growth, which is characterized by maximizing the level of efficiency and minimizing production costs. Solving these tasks causes the need to define methodological approaches to management of economic development of enterprises through optimization and rationalization of business processes. Purpose. The purpose of the article is the formation of the methodology of management of economic development of enterprises in the hotel and restaurant sphere on the basis of economic and mathematical modeling of their operational activities. Results. With the help of correlation and regression, statistical, and stochastic analysis, economic and mathematical models were developed, coefficients were calculated, which allow to establish differentiated and integrated parameters of resource potential development, trends of economic growth of hotel and restaurant business establishments. The model of dynamic economic development of reserves of the resource potential of operational activities was built. The methodical toolkit for the formation of the process of management of economic development of enterprises by establishing the patterns of mutual influence of the parameters of individual business processes, determining the order and structure of their interaction, calculating the forecast values of indicators of efficiency and resource intensity, coefficients for assessing the degree of influence of resource consumption factors on the profitability of operational activities was developed. Based on these approaches, the methodology of analysis, assessment and forecasting of dynamic economic growth and development of resource potential reserves of hotel and restaurant enterprises was formed. Conclusion. Correlation dependence models constructed with the help of the proposed methodical toolkit allow to establish and evaluate the influence of a factor characteristic on a criterion one; mathematically describe patterns of profit growth due to the most rational use of the potential of production resources; predict the quantitative ratio of resource costs and the level of activity efficiency; plan the results of business processes by determining the amount and structure of operating costs, and therefore to manage economic development of hotel and restaurant business enterprises.

Key words: modeling, management of economic development, resource potential, evaluation coefficients, activity efficiency, enterprise, hotel and restaurant business.

Постановка проблеми. В умовах кризових соціально-економічних явищ, які відбуваються в Україні за останній період, актуальним є пошук перспективних напрямів і механізмів економічного зростання, найбільш раціонального та ефективного використання ресурсів підприємств сфери послуг. У справі підвищення ефективності функціонування закладів індустрії гостинності необхідно забезпечити точне вимірювання цих параметрів, оцінювання впливу зовнішніх і внутрішніх факторів та співвідношення ефективності поточних операцій зі стратегічними цілями підприємств. Тому розробка науково обґрунтованих методологічних підходів щодо здійснення аналізу та оцінки стану і особливостей розвитку господарюючих суб'єктів на основі економіко-математичного моделювання сприяє формуванню найважливішого інструменту системи управління, яка спирається на специфічну наочну інформаційно-аналітичну область дослідження.

Розв'язання завдань щодо максимізації рівня ефективності й мінімізації витрат виробництва потребує оптимізації й раціоналізації бізнес-процесів, що є основоположним принципом економічного зростання. І, в цьому контексті підприємство, як об'єкт управління, є першопричиною, яка обумовлює необхідність розробки відповідних методологічних підходів.

Для розвитку і удосконалення процесу управління підприємствами, в менеджменті вельми важливо застосовувати найбільш точні методи математичного і статистичного аналізу, які забезпечують прогнозування результатів діяльності й оптимізацію управлінських рішень. Теорія управління припускає необхідність дії на різні об'єкти з метою приведення їх в бажаний стан, тобто додання їм певних кількісних і якісних характеристик, які б максимально сприяли досягненню поставленої мети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі управління створюються структури, в яких кожен елемент виконує певні функції й завдання щодо досягнення цілей підприємства, впливає на ефективність і стійкість його функціонування. Тому для досягнення цільових (запланованих) результатів потрібне проведення аналізу та оцінки елементів системи, встановлення необхідних параметрів, структурування їх у заданому напрямку розвитку економічного зростання за вибудованою методологією. Розв'язанню питань щодо забезпечення економічного розвитку суб'єктів господарювання присвячено наукові роботи багатьох вітчизняних і закордонних вчених. П.М. Макаренко акцентує увагу на динамічності середовища, що складається з багатьох процесів та шляхів розвитку, і виділяє напрями економічного зростання з урахуванням використання організаційною системою управлінських

резервів [1]. У роботах І. Ансоффа і Р. Л. Акоффа визначаються кількісні параметри показників, які не характеризують категорію «економічний розвиток підприємства» [2; 3]. В.О. Василенко розглядає динамічність середовища, що складається із багатьох векторів розвитку та визначає його елементи, а саме структурні підрозділи підприємства, ефективне управління якими забезпечує економічний розвиток як незворотні, закономірні зміни за рахунок використання організаційною системою саме управлінських резервів [4]. Б.М. Андрушків розглядає економічний розвиток як незворотні, закономірні зміни технологічного способу виробництва [5]. На думку Ю.І. Данько, економічний розвиток забезпечується шляхом виявлення центрів впливу та аналізу взаємозв'язків між структурними елементами системи, що дозволяє виявити напрями розвитку організаційної системи управління як основного фактору економічного розвитку підприємств [6]. Разом з цим, у дослідженнях відсутні підходи щодо формування методологічного інструментарію на основі економіко-математичного моделювання, встановлення закономірностей кількісного взаємовпливу результатуючих і факторних параметрів діяльності підприємств, визначення оцінювальних коефіцієнтів для забезпечення процесу управління економічним розвитком закладів готельно-ресторанного бізнесу.

Метою статті є формування методологічних підходів до управління економічним розвитком підприємств готельно-ресторанної сфери на основі економіко-математичного моделювання їх операційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне вартісно-орієнтоване управління економічним розвитком підприємств здійснюється на основі моніторингу їх фактичного стану, встановлення тенденцій розвитку відповідно до обраної стратегії. Моніторинг як функціональна складова процесу управління, спрямований на проведення аналізу, оцінки, прогнозування та планування превентивних заходів, базується на відповідному інформаційно-аналітичному інструментарії, який використовується в економіко-математичному моделюванні, здійсненні коефіцієнтної оцінки, аналізу динаміки економічного розвитку підприємств готельно-ресторанних послуг.

Розрахунок в процесі моніторингу економічних показників поточної діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу забезпечує економіко-математичний опис закономірностей взаємодії їх функціональних елементів у вигляді стохастичних залежностей вихідних (результативних) показників ефективності від вхідних незалежних змінних операційної діяльності. У процесі моделювання цільовим результативним параметром функціонування закладів готельно-ресторанної сфери служить при-

буток, а факторами, що впливають на цей оцінювальний критерій, є елементи операційних витрат. Отже, процедура створення за допомогою цільової функції математичних рівнянь на основі економічних показників спрямована на формування важливого інструментарію для забезпечення процесу управління економічним розвитком підприємств, і надає змогу встановити та описати закономірності взаємовпливу параметрів досліджуваних бізнес-процесів, визначити порядок та структуру їх взаємодії, розрахувати прогнозні значення рівня ефективності та оцінювальні коефіцієнти, які характеризують ступінь впливу факторів (витрат ресурсів) на рівень рентабельності операційної діяльності.

Формування на цій методичній основі множинної кореляційної моделі операційної діяльності надає змогу пояснити взаємозалежність показників ресурсомісткості, а також описати закономірність впливу витрат ресурсів (факторів) виробництва та адміністративно-комерційних бізнес-процесів на зростання прибутку і показників ефективності роботи підприємства.

Побудована лінійна модель множинної кореляції (1) визначає науково обґрунтоване кількісне співвідношення величини досліджуваних факторів та результативних економічних показників і встановлює закономірності диференційованого й інтегрованого взаємовпливу факторних та результативного параметрів операційної діяльності:

$$\hat{G}_d = \alpha_0 \pm \alpha_1 * \bar{K}_{МЗ} \pm \alpha_2 * \bar{K}_{ВП} \pm \alpha_3 * \bar{K}_{ВФ} \pm \alpha_4 * \bar{K}_{Він}, \quad (1)$$

де $\hat{G}_d$ – рівень операційного прибутку, грн/грн;

α_i – стандартизований коефіцієнт впливу i -го фактору;

$\bar{K}_{МЗ}$ – середня величина фактору матеріальних витрат, грн/грн;

$\bar{K}_{ВП}$ – середня величина фактору витрат праці, грн/грн;

$\bar{K}_{ВФ}$ – середня величина фактору витрат основних виробничих фондів, грн/грн;

$\bar{K}_{Він}$ – середня величина фактору інших операційних витрат, грн/грн.

Розраховані стандартизовані приватні коефіцієнти регресії (α_{Ki}) цієї моделі оцінюють прямий вплив фактора на результативний показник за умови усунення впливу інших факторних ознак [7]. Максимальне значення коефіцієнта α_{Ki} дозволяє встановити ознаку, яка в більшій мірі впливає на результативний показник, а також визначає можливі резерви розвитку цього ресурсу.

Економічні показники моделі множинної регресії, крім прямого впливу на результативну ознаку, надають і непрямий вплив через інші фактори кореляційної залежності. Така опосередкована дія може бути розрахована за допомогою наступної формули,

що визначає частку вкладу аналізованого фактору (λ_{Ki}) в сумарний вплив всіх факторів, що входять в модель множинної кореляції [8]:

$$\lambda_{Ki} = \frac{\alpha_i * r_i}{R^2}, \quad (2)$$

де λ_{Ki} – коефіцієнт частки внеску i -го фактору в сумарний вплив всіх факторів витрат ресурсів;

r_i – приватний коефіцієнт кореляції;

R^2 – коефіцієнт множинної детермінації;

$\alpha_i * r_i$ – коефіцієнт сили (ступеня) впливу i -го фактору на результативний показник.

Вплив величини витрат ресурсів виробництва (матеріальних, витрат праці, амортизаційних витрат або витрат основних виробничих фондів) на темп зростання рівня прибутку підприємств готельно-ресторанного бізнесу встановлюється шляхом побудови нелінійних поліноміальних економіко-математичних моделей і визначення коефіцієнтів, що характеризують ступінь чутливості величини прогнозного показника до впливу факторних параметрів (елементів операційних витрат). Таким чином, оцінювання та прогнозування розвитку досліджуваних економічних процесів здійснюється за допомогою побудованих на основі статистично-стохастичного аналізу взаємозв'язаних моделей:

1) економетрична модель взаємодії рівня матеріальних витрат і прибутку від операційної діяльності [9; 10]:

$$\hat{G}_{ДК_{МВ}} = -930,06 * \bar{K}_{МВ}^3 + 1035,9 * \bar{K}_{МВ}^2 - 380,67 * \bar{K}_{МВ} + 47,135, \quad (3)$$

де $\hat{G}_{ДК_{МВ}}$ – прогнозне значення рівня прибутку у розрахунку на 1 грн. операційних витрат під впливом фактору матеріальних витрат;

$\bar{K}_{МВ}$ – середня величина рівня витрат матеріальних ресурсів у розрахунку на 1 грн. операційних витрат;

2) економетрична модель взаємодії витрат праці й операційного прибутку [9; 10]:

$$\hat{G}_{ДК_{ПР}} = 648,68 * \bar{K}_{ПР}^3 - 444,29 * \bar{K}_{ПР}^2 + 101,31 * \bar{K}_{ПР} - 6,6716, \quad (4)$$

де $\hat{G}_{ДК_{ПР}}$ – прогнозне значення операційного прибутку у розрахунку на 1 грн. загальних витрат під впливом фактору витрат праці;

$\bar{K}_{ПР}$ – середня величина рівня витрат ресурсу праці у розрахунку на 1 грн. загальних операційних витрат.

Розроблені поліноміальні економетричні моделі служать підґрунтям для визначення ступеня впливу вищезазначених факторів (з урахуванням особливостей їх динамічного розвитку) на зростання ефективності функціонування суб'єктів господарювання шляхом розрахунку оцінювальних параметрів, які

характеризують відсоткову зміну результативної ознаки економіко-математичної моделі G_d (рівня прибутку) від свого прогнозного значення під впливом зміни величини фактору K_i (показника ресурсомісткості тобто окремого елемента операційних витрат) на 1%, а, отже, є показниками, що відображають ступінь впливу витрат ресурсів виробництва на рівень рентабельності, і служать важливим інструментом процесу управління операційною діяльністю, який спрямований на забезпечення розвитку резервів ресурсного потенціалу і стабільне економічне зростання закладів готельно-ресторанного бізнесу. Оскільки створені економіко-математичні моделі мають гіперболічну форму взаємозв'язку [7], коефіцієнт, що характеризує ступінь чутливості результативного економічного параметру до впливу факторів, визначається на підставі такого математичного виразу:

$$I_{fG_{K_i}} = \frac{f'(\hat{G}_{K_i}) * \bar{K}_i}{f(\hat{G}_{K_i})} = \frac{\pm 3b_1 * K_i^3 \pm 2b_2 K_i^2 \pm b_3 K_i}{\pm b_1 * K_i^3 \pm b_2 K_i^2 \pm b_3 K_i \pm b_0}, \quad (5)$$

де $I_{fG_{K_i}}$ – коефіцієнт чутливості результативного економічного показника;

b_1, b_2, b_3, b_0 – коефіцієнти при незалежній змінній (фактору, що впливає).

Зазначені коефіцієнти являють собою оцінювальні кількісні показники бізнес-процесів, які дозволяють встановити диференційовані та інтегровані параметри розвитку потенціалу ресурсів, тренди економічного зростання, а також прогнозувати та планувати рівень ефективності операційної діяльності.

Розраховані за наведеною формулою (5) коефіцієнти стохастичних економічних моделей (3) і (4) дорівнюють 1,03 та 0,17. Це свідчить про те, що зростання розвитку потенціалу матеріальних ресурсів та ресурсу праці на 1% буде сприяти підвищенню рівня рентабельності операційної діяльності на 1,03% і 0,17%, відповідно. Таким чином, побудовані економіко-математичні моделі представляють собою нелінійні поліноміальні рівняння, які служать підґрунтям для аналізу й оцінювання розвитку потенціалу підприємств шляхом розрахунку коефіцієнтів економічного зростання закладів готельно-ресторанної сфери.

Для встановлення форми трендів і темпів економічного зростання підприємств під впливом конкретного фактору, розраховуються коефіцієнти динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу шляхом побудови моделей парної кореляції. Дані моделі з високим ступенем ймовірності (0,95) пояснюють диференційований вплив певного фактору витрат за елементами операційної діяльності на рівень її ефективності, найбільш точно описують

математичні форми і закономірності економічних взаємозв'язків в цих бізнес-процесах, демонструють графічну форму взаємодії досліджуваних економічних показників, а отже, і динаміку їх розвитку. Моделі парної кореляції служать підґрунтям для розрахунку коефіцієнтів еластичності, що характеризують ступінь зміни рівня прибутковості, під впливом зміни величини фактору на 1%, і, є коефіцієнтами, що визначають ефективності використання і-го ресурсу (I_{fK_i}).

Такий методологічний підхід надає можливість для обчислення коефіцієнтів динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу (R_{fK_i}), шляхом множення коефіцієнта індивідуальної частки вкладу (λ_{K_i}) показника рівняння множинної кореляційної залежності в їх агреговану дію та розрахованих коефіцієнтів динамічного економічного зростання і-го ресурсу (I_{fK_i}) [8; 9; 10]:

$$R_{fK_i} = \lambda_{K_i} * I_{fK_i}, \quad (6)$$

де R_{fK_i} – коефіцієнт динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу;

λ_{K_i} – коефіцієнт питомої ваги (ступеня) внеску і-го фактору у загальний обсяг впливу факторів;

I_{fK_i} – коефіцієнт динамічного економічного зростання.

Доповнивши лінійну модель множинної кореляції (1) коефіцієнтом R_{fK_i} (6) отримаємо загальну форму моделі резервів динамічного економічного розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу (7) для проведення відповідних розрахунків:

$$\hat{G}_{P/K_i} = \alpha_{K_1} * \bar{K}_1^{R_{fK_1}} \pm \alpha_{K_2} * \bar{K}_2^{R_{fK_2}} \pm \dots \pm \alpha_{K_{in}} * \bar{K}_{in}^{R_{fK_i}}, \quad (7)$$

де G_{P/K_i} – результативний показник динамічного економічного розвитку резервів ресурсного потенціалу;

R_{fK_i} – коефіцієнт динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу і-го фактору;

α_{K_i} – стандартизований коефіцієнт впливу і-го фактору;

$\bar{K}_i$ – середнє значення і-го фактору.

Таким чином, перетворення моделі операційної діяльності з урахуванням коефіцієнту динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу (R_{fK_i}) надає можливість побудувати модель динамічного економічного розвитку резервів ресурсного потенціалу операційної діяльності:

$$\hat{G}_{P/d} = -\beta_{K_{MB}} * \bar{K}_{MB}^{R_{fMB}} + \beta_{K_{PP}} * \bar{K}_{PP}^{R_{fPP}} - \beta_{K_{BФ}} * \bar{K}_{BФ}^{R_{fBФ}} + \beta_{K_{Вин}} * \bar{K}_{Вин}^{R_{fВин}}. \quad (8)$$

Логічна процедура розрахунку динамічного економічного зростання та розвитку показників операційної діяльності на основі запропонованого методологічного інструментарію представлена в табл. 1 [8; 9; 10].

Економіко-математичні моделі та оцінювальні коефіцієнти динамічного економічного розвитку бізнес-процесів підприємств готельно-ресторанного бізнесу

№ з/п	Результативний показник діяльності, коефіцієнт розвитку	Умовні позначення	Методика розрахунку динамічного економічного зростання операційної діяльності та резервів розвитку ресурсного потенціалу
Методологія аналізу динамічного економічного зростання та резервів розвитку ресурсного потенціалу підприємств готельно-ресторанної сфери			
1	Рівень операційного прибутку, що залежить від закономірності індивідуального впливу рівня матеріальних витрат	$\hat{G}_{ДМВ}$	$\hat{G}_{ДМВ} = b_0 \pm b_1 * K_{МЗ}^3 \pm b_2 * K_{МЗ}^2 \pm b_3 * K_{МЗ}$ – нелінійна (динамічна) модель парної регресії взаємозалежності рівня прибутку від матеріальних витрат у процесі виробництва
2	Рівень операційного прибутку, що залежить від закономірності індивідуального впливу рівня витрат праці	$\hat{G}_{ДПР}$	$\hat{G}_{ДПР} = b_0 \pm b_1 * K_{ПР}^3 \pm b_2 * K_{ПР}^2 \pm b_3 * K_{ПР}$ – нелінійна (динамічна) модель парної регресії взаємозалежності рівня прибутку від витрат праці у процесі виробництва
3	Коефіцієнт частки внеску <i>i</i> -го факторного параметра у агреговану дію факторів	$\lambda_{G_{Ki}}$	$\lambda_{G_{Ki}} = \frac{\alpha_i r_i}{R^2}$ – оцінює питому вагу (ступінь внеску) факторної ознаки у загальну дію сукупності взаємозалежних економічних параметрів
4	Рівень операційного прибутку, що залежить від закономірності індивідуального впливу рівня витрат ВФ	$\hat{G}_{ДВФ}$	$\hat{G}_{ДВФ} = b_0 \pm b_1 * K_{ВФ}^3 \pm b_2 * K_{ВФ}^2 \pm b_3 * K_{ВФ}$ – нелінійна (динамічна) модель парної регресії взаємозалежності рівня прибутку від витрат ВФ у процесі виробництва
5	Коефіцієнт динамічного економічного зростання результативного показника під впливом розвитку <i>i</i> -го фактору	$I_{f_{G_{Ki}}}$	$I_{f_{G_{Ki}}} = \frac{f'(\hat{G}_{Ki}) * \bar{K}_i}{f(\hat{G}_{Ki})} = \frac{\pm 3b_1 * K_i^3 \pm 2b_2 * K_i^2 \pm b_3 * K_i}{\pm b_1 * K_i^3 \pm b_2 * K_i^2 \pm b_3 * K_i \pm b_0}$ – нелінійний коефіцієнт еластичності моделі парної кореляції, що оцінює відсоткову зміну результативного показника прибутку під впливом зміни факторного параметра на 1%
6	Коефіцієнт динамічного розвитку резервів ресурсного потенціалу <i>i</i> -го фактору	$R_{f_{G_{Ki}}}$	$R_{f_{G_{Ki}}} = h_{G_{Ki}} * I_{f_{G_{Ki}}}$ – оцінює ступінь впливу фактора з урахуванням виявленої частки резервів розвитку його потенціалу на зміну результативного показника у динамічному (нелінійному) стані об'єкта
7	Рівень операційного прибутку під впливом резервів динамічного економічного розвитку операційної діяльності	$\hat{G}_{РД}$	$\hat{G}_{РД} = -\alpha_{КМВ} * \bar{K}_{МВ}^{R_{f_{G_{Ki}}}} + \alpha_{КПР} * \bar{K}_{ПР}^{R_{f_{G_{Ki}}}} - \alpha_{КВФ} * \bar{K}_{ВФ}^{R_{f_{G_{Ki}}}} + \alpha_{КВн} * \bar{K}_{Вн}^{R_{f_{G_{Ki}}}}$ модель динамічного економічного розвитку резервів ресурсного потенціалу операційної діяльності

Розроблені економетричні моделі й процес економіко-математичного моделювання на основі методів кореляційно-регресійного, статистичного, стохастичного аналізу служать методологічним інструментарієм для формування процесу управління економічним розвитком закладів гостинності шляхом найбільш раціонального використання ресурсів, зниження витрат і підвищення ефективності результатів функціонування господарюючих одиниць. Цей процес ґрунтується на виявленні резервів розвитку виробничого потенціалу, плануванні обсягів витрат ресурсів і результатів роботи підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Визначення закономірностей впливу елементів операційних витрат на прибутковість закладів готельно-ресторанного

господарства дозволяє оцінювати рівень ресурсомісткості бізнес-процесів, прогнозувати результати операційної діяльності залежно від величини і структури виробничих витрат.

Висновки. Побудовані за допомогою запропонованого методичного інструментарію економіко-математичні моделі дозволяють: встановити й оцінити вплив факторної ознаки на критеріальну; математично описати закономірності зростання прибутку за рахунок найбільш раціонального використання потенціалу ресурсів виробництва; прогнозувати кількісне співвідношення параметрів ресурсомісткості та рівня ефективності діяльності; планувати результати бізнес-процесів шляхом встановлення величини операційних витрат. Застосування описа-

них методичних підходів надало змогу сформувати методологію управління процесом економічного зростання та розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Сукупність методів економіко-математичного моделювання, визначення відповідних

оцінювальних коефіцієнтів економічного зростання і резервів розвитку можуть бути використані для подальших досліджень і формування моделі цільового управління економічним розвитком закладів готельно-ресторанного бізнесу.

Список літератури:

1. Макаренко П.М. Підходи до оцінки репутації підприємства. *Економіка АПК*. 2010. № 3. С. 68–72.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: сокр. пер. с англ. Москва : Экономика. 1989. 519 с.
3. Акофф Р. Планирование майбутнього корпорації: пер. з англ. Москва : Прогрес. 1985. 328 с.
4. Василенко В.О. Менеджмент стійкого розвитку підприємств: монографія. Київ : ЦУЛ. 2014. 644 с.
5. Андрушків Б.М., Мельник Л.М. Концептуальні положення оцінювання рівня досягнення сталого розвитку підприємства. *Актуальні проблеми та перспективи сталого розвитку підприємств та регіонів України* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ : ДГУ, 2016. С. 122–124.
6. Данько Ю.І., Лагодієнко Н.В., Турленко Н.В. Інвестиційний механізм забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 1. С. 52–59.
7. Янковой А.Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием. Одесса : ОНЭУ, 2014. 250 с.
8. Юдіна О.І. Коефіцієнтний аналіз економічного зростання та резервного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2019. № 2 (8). С. 59–65.
9. Юдіна О.І. Вплив витрат за елементами операційної діяльності на ефективність функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 2. С. 263–267.
10. Юдіна О.І. Оцінка ступеня стійкого економічного зростання підприємства готельно-ресторанного господарства на основі індикаторів динамічного розвитку факторів виробництва. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 141–144.

References:

1. Makarenko P.M. (2010) Pidkhody do otsinky reputatsiyi pidpryyemstva [Approaches to the assessment of the company's reputation]. *Ekonomika APK*, № 3, pp. 68–72.
2. Ansoff Y. (1989) Stratezhicheskoe upravlenye: sokr. per. s anhl [Strategic management: short. trans. with English]. Moscow : Ekonomika.
3. Akoff R. (1985) Planuvannya maybutn'oho korporatsiyi: per. z anhl. [Planning the future of the corporation: trans. from English]. Moscow : Progress.
4. Vasylenko V.O. (2014) Menedzhment stiykoho rozvytku pidpryyemstv: monohrafiya [Management of sustainable development of enterprises: Monograph]. Kyiv : TSUL.
5. Andrushkiv B.M., Melnyk L.M. (2016) Kontseptual'ni polozhennya otsynuyannya rivnya dosyahnennya staloho rozvytku pidpryyemstva [Conceptual provisions for assessing the level of achievement of sustainable development of the enterprise]. *Aktual'ni problemy ta perspektivy staloho rozvytku pidpryyemstv ta rehioniv Ukrainy*: materialy vseukr. nauk.-prakt. konf. Dnipropetrovsk : DHU, pp. 122–124.
6. Danko Yu.I., Lahodiyenko N.V., Turlenko N.V. (2020) Investytsiynyy mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku ahrarnoho vyrobnytstva. [Investment mechanism for ensuring sustainable development of agricultural production]. *Aktual'ni problemy innovatsiynoyi ekonomiky*, № 1, pp. 52–59.
7. Yankovoy A.H. (2014) Matematyko-statystycheskye metody y modely v upravlenyyi predpryyatyem [Mathematical and statistical methods and models in enterprise management]. Odesa : ONÉU.
8. Yudina O.I. (2019) Koeffitsiyentnyy analiz ekonomichnoho zrostannya ta rezervnoho rozvytku pidpryyemstv hotel'no-restorannoyi sfery [Coefficient analysis of economic growth and reserve development of enterprises in the hotel and restaurant sphere]. *Ekonomichnyy zhurnal Odes'koho politekhnichnoho universytetu*, № 2 (8), pp. 59–65.
9. Yudina O.I. (2019) Vplyv vytrat za elementamy operatsiynoyi diyal'nosti na efektyvnist' funktsionuvannya pidpryyemstv hotel'no-restorannoho biznesu [The influence of costs by elements of operational activity on the efficiency of the operation of hotel and restaurant business enterprises]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, № 2, pp. 263–267.
10. Yudina O.I. (2020) Otsinka stupenya stiykoho ekonomichnoho zrostannya pidpryyemstva hotel'no-restorannoho gospodarstva na osnovi indyikatoriv dynamichnoho rozvytku faktoriv vyrobnytstva [Assessment of the degree of sustainable economic growth of a hotel and restaurant enterprise based on indicators of the dynamic development of production factors]. *Ekonomichnyy prostir*, № 154, pp. 141–144.